

Den norske Dommerforening
Fagutvalget for strafferett og straffeprosess

Justis- og beredskapsdepartementet

12. april 2023

Deres ref: 23/259

Høring – NOU 2022: 21 - Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten

1. Innledning

Vi viser til NOU 2022: 21 - Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten samt departementets høringsbrev 13. januar 2023 med høringsfrist 13. april 2023.

I Dommerforeningen er høringen behandlet av foreningens fagutvalg for strafferett og straffeprosess.

De fleste forslagene i utredningen gjelder spørsmål av rettspolitisk og/eller lovteknisk karakter som det ikke er naturlig at Dommerforeningen uttaler seg om.

Dommerforeningen vil på generelt grunnlag likevel gi sin støtte til de foreslåtte endringene som etter Dommerforeningens fornuftige og godt begrunnet. Det er positivt at det nå er foretatt en samlet og prinsipiell gjennomgang. Dommerforeningen tror det vil være en fordel både for den praktiske håndheving og etterlevelse av bestemmelsene om rådets anbefalinger i hovedsak følges. Språket i lovforslagene er enkelt og presist, systematikken er logisk, og det blir gitt fleksible rammer for dommerskjønnet under straffutmålingen.

2. Enkelte merknader av lovteknisk art

2.1 Til forslag til utformingen av alternativ b i § 294

Straffelovrådet har foreslått følgende ordlyd:

«... har seksuell omgang med noen som ikke vil det, og som gir uttrykk for dette i ord eller handling»

Bestemmelsen har bare ett vurderingstema og det er Dommerforeningens syn at dette lovteknisk kan forenkles til «har seksuell omgang med noen som i ord eller handling gir uttrykk for at de ikke vil det».

Manglende vilje som sådan er ikke et selvstendig vilkår for straffansvar. Den manglende viljen må komme til uttrykk. Det er gjerningspersonens manglende respekt for denne viljen som straffes.

2.2 Til forslag til § 292 annet ledd

Straffelovrådet har foreslått følgende ordlyd:

«På samme måte straffes den som ved vold eller truende atferd får noen til å berøre seg, en annen eller seg selv på en seksuell måte.»

Dommerforeningen mener forslaget på dette punktet ikke er ideelt. Henvisningen til «seg» og «seg selv» kan være forvirrende og gjøre lovteksten vanskelig å forstå. Departementet bør etter Dommerforeningens syn derfor vurdere ordlyden i bestemmelsen.

De samme synspunkter gjør seg for øvrig gjeldende for forslag til ny § 298 annet ledd.

2.3 Anvendelse av de alminnelige bestemmelsene om seksuell omgang uten samtykke, utnyttelse mv. for barn mellom 15 og 18 år

Dommerforeningen forstår Straffelovrådets forslag slik at de alminnelige bestemmelsene om samtykke mv. ikke skal anvendes for barn under den seksuelle lavalder. Det er imidlertid bare forholdet til bestemmelsen om seksuell omgang uten samtykke som er uttrykkelig kommentert, se merknaden til forslaget til § 300. Det er ikke sagt noe om forholdet til for eksempel forslaget til § 293 om seksuell utnyttelse, men det kan kanskje sies å følge av gjerningsbeskrivelsen siden det er ikke er naturlig å si at man skaffer seg seksuell omgang ved utnyttelse der fornærmede uansett er under den seksuelle lavalder.

Det sies ikke noe direkte om hva som skal gjelde for barn som er over den seksuelle lavalder, men under 18 år. Dommerforeningen antar at de alminnelige bestemmelsene om seksuell omgang uten samtykke og seksuell utnyttelse skal gjelde for denne gruppen. Plasseringen av straffeloven § 307 om seksuell utnyttelse av barn under 18 år i en særlig sårbar situasjon, kan skape usikkerhet om forholdet til de alminnelige

bestemmelsene om seksuell utnyttelse i forslaget § 293. Dette kan med fordel klargjøres.

2.4 Annet

Enkelte forslag vil ha prosessuell betydning, som forslag om å flytte handlinger som i dag er omfattet av «kvalifisert seksuell handling med barn under 14 år» i gjeldende straffelov § 299 med en øvre strafferamme på fengsel inntil 10 år til en bestemmelse om grov seksuell berøring av barn under 15 år med en øvre strafferamme på fengsel inntil 6 år. Særlig viktig er at forholdet ikke lenger vil være omfattet av straffeloven § 91 om straffansvar som ikke foreldes. Forholdet vil foreldes etter 10 år, men med en utskutt beregning av foreldelsesfristen fra 18 år (forutsatt at forslaget om seksuell berøring av barn under 15 år medregnes i straffeloven § 87 første ledd annet punktum).

Straffelovrådet har bedt departementet vurdere forholdet til foreldelsesreglene i den videre oppfølgingen av rådets forslag. Dommerforeningen slutter seg til disse anbefalingene.

Med vennlig hilsen
Den norske Dommerforening
Fagutvalget for strafferett og straffeprosess

Cathrine Fossen

Lagdommer/utvalgsleder

Aina Mee Ertzeid

Tingrettsdommer